

Landskap: SKÅNE *Upptecknat av:* Birger Andersson
Härad: Ö.Göinge *Adress:*
Socken: Örkened *Berättat av:* Ola Persson
Uppteckningsår: *Född år* 1843 i Lönsboda

Uppteckningen rör

Den underliga vagnen	1
Häralls får han va trollske"	3
Benrangel sprang vid sidan om vagnen	6
Odens hundar	7
Kloka Anna botar djur	8
" " och det drunknade barnet	9
" " och den trollkunnige torparen	9
" " i Småland	11
" " i Blekinge	11
Falken och Sme-Knuten	12
Falken stannar tjuv	13
Harald i Falshult stanna tjuv	16
Trolla -Jössen och svartkonstböckerna	17
" " blir omdöpt	19
Essenberg och pojken som stal	21
" " gasten	22
" " pesten	23
Den svarte hunden	25
Ljungby horn och pipa	26
Vängatjuven	29
Mästetjuven--Frökna -Jessen	31
" Ola Glader	32
Länge finnen va trollske	33
Gastakramad	35
Skogsnuyan	36

Skriv endast på denna sida!

1914

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr, 51

Birger Andersson, Bl Listers hd

Ola Persson född 1843 i Lönsboda, Örkene sn. Ö. Göinge hd. Skåne.

Har en längre tid varit bosatt i Södra Småland, där han varit
korgmakare, bor nu hos en son i Fogleboda.-----Sagesman för
uppteckningarna 55-86.

(53 sed)

1914

1

Folkminallesarkivet, Lund

Den underliga
vagnen.

Acc.nr. Uppt.nr. 55.

Birger Andersson, Bl Listers ld

De va en sme di kallten Dra-Nissen, hanva trollsker han me. Han lärde gesällerna te å trolla om di ville. De kom en unnerli, finer herreman te smean en da. "Kan du göra mi en vagn te den åden dan," sa han te Dra-Nissen. De kan ja väl, men ja har inte lust," svarte smeen. Då va gesällen framme å sa: "Ja ska görat." Å då beställde herren en dyrer finr vagn, som skulle va färdig på bestämder da. Sen gjorde inte drängen nåt utan han gick ikring å de ble inte lagt en hann ve vagnen. På kvällen dan innan vagnen skulle va färdi, så satt di å söp Dra-Nissen å gesällen, å då sa hin gesällen: "Nu ska ja göra vagnen. Får ja nøckelen te smean, men akta di för å se gönom gluggana!" Dra-Nisse gick i alla fall bort te smean, å de hördes som di hade vatt

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1914

556.

2

hundratals där inne å arbetat. Han kunde inte låta va å titta i en glugg, men som han satte ögat te, ble han blinner på de ögat. Sen på dan så kom karen å skulle hämta vagnen, å han sa att den va bra, å betalte den te gesällen, men den ble ståenes på gården ve smean, han to den allri me si. Han bodde i Lönnsboda församling, Dra-Nissen.

1914

3

Folkminallesarkivet, Lund

[Harald i Fals-
malt]

Acc.nr. Uppt.nr, 56.

Birger Andersson, Bl Listers-hd

Å Häralls far han va trollske han me. Han hade tatt se å ett hygg -
e en gång, di skulle hugga te tjärbränne. De va en da utsatter när
de skulle vara färdit. Å på kvällen dan före hade han inte börjat
en gång. Men på natten va han ute, å då va de ett brak i skogen,
sa di som hörde-at, de sågades å huggdes, å släpades å på morgonen
va de ordnat å klart precis som de skulle vara.

1914

Folkminallesarkivet, Lund

[Harald : Fals-
hult.]

Acc.nr. Uppt.nr. 57

Birger Andersson, Bl Listers hd

Han hade tri söner Härall, en hetade Hauken, au en hetade Majnes, å
di kunne nästan lika mycke som far sin, den tridje han hetade Schenn
å va bonne i Bilarp, men han va som en vanli mänska. Majnes hanx do
sen. Men de va en länsman som skulle ta en å dom, om de va Schenn eller
Majnes han skulle ta de kommer ja inte ihu. Men heren följde me te fän-
gelset. Å länsman han gick hem. På kvällen så tyckte han att ~~hem~~ han be-
hövde skita, så han gick ut, men när han kom te dasset, så behövde han in-
te, å då gick han in ~~in~~ igen. När han va kommen i sängen, så fick han rän-
na opp å ut igen, mrn de gick inte då heller. Sen va de ett enda sprin-
gande hela natten. Men skita fick han inte. Då va han tvungen å släp-
pa heren. Å heren sa te han: "Nu ska du få skita så mycke mer." -

- 1914 -

55
5

Å länsman fick rännskitam, så de va inte nåt, som kunne hålla tätt
på han. De va te å ränna ut å in, å de i ett par tri dar. Men så
sände han bu te heren med hunnra kroner å ba han, att han skulle
slippa, för han kunne inte sköta nåt arbete. De satt långt opp å
väggana i rummen hans. Å då ble han bra, sen han hade hatt bu te
heren.

1914

6

Folkmänsarkivet, Lund

[Harald i Fals-
hults]

Acc.nr.

Upp.t.nr, 58

Birger Andersson, Bl. Listvers hd

Härall au Häralls here berättar di mycke om. Härall va ute å åkte å
då kom där en som ba å få köra me en bit. De va på natten å Härall sa:
"Är du inte mörkrädder. Tör du åka me mi?" De va inte den annre sa han
så han klev opp i vagnen. Men när di hade kört en bit så kom där ett
benrangel på vägen å de sprang ve sidan där han satt, som hade sagt att
han inte va mörkrädder å han va då så rädder så han skalv, men han vå-
gade inte å vagnen utan fick följa me.

1914

F. 7

Folkminnesarkivet, Lund

Odens hundar.

Acc.nr. Uppt.nr, 57

Birger Andersson, Bl. Listers hd

Götlunda

Min svärmor hon hörde Odens hundar en gång. De va så att hon skulle hjälpa sin far å lassa famnave, de va oppe i Småland. Å de va på kvällen. Då hörde di som hundskall i luften å de började å braka å döna, å hon ble rädd så hon sprang te gobben. Sau small de tre gånger å sen va de tyst.

1914

88

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr, 60

Birger Andersson, Bl Lister's hd

Kloka Anna,
batar djur.

De va en gobbe som hade fått sina djur förgjorda å han hämtade Kloka Anna. När hon kom gick hon te laggauren(ladugården) å så hade hon en fjär, å den kastade hon opp i luftem å där den föllt ner fick di gräva å där hittade di ett dött kreatur, å när de kom opp, va de tur me djuren.

1914

Folkmittnesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr. 61

Birger Andersson, Bl. Listers lid

9.9

Kloka Anna
och det drunkna-
de barnet.

Kloka Anna och
den trollkunige
torparen.

De va en bonne som hade blitt å me ett barn. De var försvunnet å Moran
skickade honom te Kloka Anna, te å få veta, var barnet var. När han kom
dit, så ville hon inte säja något mesamma. Han fick ligga över natten
å då hörde han hur hon rände ut å skreg: "Granne granne, var ligger bar-
net." "De ligger i brunnen, de ligger i brunnen." va de nån som svarade.
De hörde bonnen, så han ste opp innan de va ljust å ga se iväg, för han
tänkte slippa betalningen. Men hur de va så kunne han inte hitta hem.
Vatt han gick så kom han te Annas stuga å te slut så va han tvun-
gen å gå in å betala.

De va en torpare som kunne lite trolleri han också. Å han-
sas bonde fick sina kreatur förgjorda. Han trodde torparen om-at å så
giuk han te Kloka Anna å ffågade va han skulle göra. Hon sa att de va
inte så farlit för de va en kläpare som hade gjort-et, å så frågade hon

- 1914 -

10 10

om han ville si vem de va. De ville han. Å då to hon fram ett vatten-
spann å i de så bonnen torparen gå å harva. "Ska vi göra-an nåt," fråg-
te Anna? "Ge-an lite men låt-en behålla livet," sa bonnen. Då to Kloka
Anna en järnstång å den hållt hon i elden så den ble röer å så skulle
hon köra ner den på torparen i vattnet, men i desamma så va de en li-
ten varelse, som kom på järnet å han hoppade å dansade på de röa. Han
va alldeles som torparen. Han kunne ju en del han me, så han ville skyd-
da se. Men då vart Kloka Anna arger å hållt järnet i elden igen å där
fick gobben hoppa på de, te han fallt ner. Han va väl kvarterslång den
där gobben. När bonnen kom te gården så va torparen dö. De va ju inte
bonnens skull, för han hade inte velat-at, men Kloka Anna hon tålte in-
te att di färades me-na, så hon to i hårdare än bonnen ville å så do
torparen.

1914

11

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr, 62

Birger Andersson, Bl Listerås hd,

Kloka Anna
i Småland.
Kloka Anna i
Blekinge.

Kloka Anna, hon bodde oppe i Småland. De va en annan som di också kallte Kloka Anna, som bodde här nånstans i trakterna, hon va yngre, men de va inte mycke me hennes trolldom. Men den riktiga Kloka Anna den går de då tusintals me historier om. Hon do på fattihuset i Lönnsboda, Pocker to-na där, säjer di.

1914

1212

Folkminnesarkivet, Lund

Falken och
Sme-Knuten

Acc.nr. Uppt.nr, 63.

Birger Andersson, Bl Listergård

Han Falken, va sme me. De va Sme-Knuten, han to oina sinka för en av gesällerna hos Falken. Den gesällen kunne nog lika mycke som Falken, han. De va nån da så sa gesällen: "Di har tätt mina sinka!" "Har di de", sa Falken. Di försto varandra, di tvau. Men när di gick ur smean, sto tjyven utanför å i hanten hade han sinkan.

1914

Folkminnesarkivet, Lund

Falken stan-
nar tjuv.

Acc.nr. Uppt.nr, 64

Birger Andersson, Bl Listers Hd

De va en käring som skulle ta väven från Falkens en gång. Hon kom på natten å väven va utlagder te bleke, de lå räcka ve räcka på backen. hon satte se på huk å började dra åt se. Men på morron satt hon kvar me väven i knät å Falken fick gå å befria henne.

1914

74.14

Folkmänsarkivet, Lund

Falken stan-
nar tjuv.

Acc.nr. Uppt.nr, 65

Birger Andersson, Bl. Listers hd

De va en trollgobbe som hetade Falk. Di skulle stjäla för-an. De va så att han arbetade me nån väg å då hade han arbetare å när di skulle gå på kvällen, sa di tee-an att di kunne ta redskapen me se hem, så ingen to dom. "Låt dom bara ligga,"sa han. Å då la di redskapen ve vägen. Då va de nån som to ett par saker där. Å på maren sa Falken te drängen: "De står en kar me ett par släggor där ute. Du kan he-an in å få lite mat." Drängen gick ut å sa te mannen, han trodde de va någon arbetare som va kommen. Men mannen varken svarte eller rörde se. De sa drängen te Falken å då gick Falken ut på backen å sa: "Du kan lägga dom där du to dom å komma in sen." Då kunne mannen röra se, å han fick brått å lägga ner de han hade tatt, han hade stått där hela natten. Sen to Falken in han i stuan å ga-an både mat å bränvin, å sa te-an, att skulle

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- 1914 -

75 15

han stjäla, så skulle de va hos nån annan, för här gick de inte.

1914

16, 16

Folkminnesarkivet, Lund

Haraldi Tals-
hult stammer
Tjörn.

Acc.nr.

Uppt.nr. 66

Birger Andersson, Bl Listers hd

Hin Härall (Harald) han bodde i Knockshult i Hörlunda. Han hetade Härall Majnesen(Magnusson) Han sålde kött. Han va inne hos fars en gång å där satt di å drack å köttlasset sto ungan före. "Å du inte rädder dit tar ditt kött, here?" sa far. De va inte Härall, han satt där sau longner au ga si goan ti. Sau gick di ut pau backen au där sto en kat me ett kyttastycke pau skullran, men han va ställder, så han kom ingen vart, vasken fraun ellerte vagnen. "Tack ska du ha för hjälpen", sa Härall teen, de va ett spe-or, för han hade burit pau köttet, au sen fick han lägga de pau lasset au gau sin vaj.

1914

17
17

Folkminnesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr, 67

Birger Andersson, Bl Listers hd

Trolla-Jössen
och varthont-
böckerna.

I Lönsboda i Södra Hovhult levde hin Jössa Jössen, Trollajössen kallte di han me, han hetade Jöns Jönsson annars. Vi va goa vänner, han å ja. Å ve jularna så ville han inte supa ensammen så han brukte bju mej te si. Han va gla ve sprit. Han hade ettskåp fullt me schartkonstböger. Så när vi supet en stunn, så brukte han säja: "Vill du läre di å trolla, du Nisse?" Å så to han fram sina böcker å slo opp, Di va skriva me prickar å krumelurer som ja inte kunne förstå, å de va röda figurer i dom å. Så pekte hann ut. Där står hur du ska bli trollskytt, å där står hur du ska ställa tebaks tjyvagoss, å där står hur du ska förgöra kreatur, å de ble varre å varre. Då sa ja, att nu va de ti å gå hem, för ja sto inte ut me de däringa. Å en julada, så trollade han hela stu-

an fullter me små ~~högtid~~ rötoppade herar, mendå va ja rädd.-----En gång
sto han på trappen, när ja kom, å då ville han inte gå ut te mi på gården
Ja talar me Översteprästen, sa han. Å han va så högtidlier, när han sto
där, så man ble jämt rädd bara för de.

1914

Folkminalnesarkivet, Lund

Trolla-Jössan bli
omdämpft.

19

Acc.nr.

Uppt.nr, 68

Birger Andersson, Bl Listers hd

19

Så va de i Tös(Tors-)hult pau oina ställe, Han skulle kolna där hos en gobbe som hetade Mattsson. Au dau flöj han opp i skorstajnen au ble hänganes. De va pockersom skulle ta-an. Au bonnen, hin Mattsson, han läste au ba, men Jössa Jössen han vart kvar i skorstajnen. Dau sprang bonnen etter bibelen au hållt den opp i haulet au sa; "I Guss namn vik hädan, Satan!" Au dau for Jössen ner au soten rög kring-an. Men dau försto han att hansas ti va ute, han ba au graut hele nattan. Men pau maren sau to bonnen au spände för au körde Jössa-Jössen te prästen au där ble han omdöpter au vattenöster au fick namnet Bengta. Sen for han hem te Mattssons igen au sau kom Pocker au skulle ta-an. Han fraugte etter Jösse, "nä", sa di, "här är ingen Jösse. Vi har bara en som heter Bengta här." Dau va Faan lurader. Han va boenes i Huns(Horns-)hult, Jösse Jössen, han va

- 1914 -

-20
20

barnfödder där, var han do, de vajt ja inte. Men när broren hans skul-
le kylna opp bögerna etter hanum, sau ville dom inte va kvar i illen.
Di illade ugnen sau han glöe, au slängde dit schatkonstbägerna, men
lia kvickt va di ur igen, au la si pau gulet.

Härne

1914

Örkened, Sn
uppt. Birger Andersson

Folkminnesarkivet, Lund

Essenberg och 21
pojken som stal 21

Acc.nr.

Uppt.nr. 69

Birger Andersson, Bl ~~Ljungshd~~

Essenberg, hin prästen, hade en liten dräng, han va bara svajer. Prästen skickar ett bu me vagnen en da. Å när pojken skulle köra hem to han ve i skogen, de va prästens ,å den körde han hem te sin gamla mor, som hade en stua i närheten. Han va innanföre ett slag, men när han skulle iväg igen, så va hästen å vagnen bortte å själv kunne han inte komma utanför gården. De va inte annat å göra än att sända bu te prästgården å då sa prästen:"Ja vet att han står ve sin mors stua. Han körde ve te-na. De va olovanes. Hade hanbett mi, så hade ja getten veen, men nu får han väl nåt straff ha. Hästen å vagnen di e hemma redan. De va di å. Å pojken fick ju bli lös han också, så prästen förlät honom.

Bölg, Skåne
Lk. Ö. Gårds
Sv. Öknevald
Uppl. Birger Andersson

Folkminalnesarkivet, Lund

1914

Essenberg och 22,
gården 22

Acc.nr. Uppt.nr. 70
Birger Andersson, Bl Listers hd

Han Essenberg, han gjorde tjänst i Lönsboa. Ja kommer ihu nu, att han va annars i Jämse. Han körde te Lönsboa. De va en gång, när han kom ett stycke på väj så gick ett hjul å ajselen. Di stannade förstås, å drängen satte på de igen, men di hade inte kört länge för än de va å igen. Då sa hin prästen: "Lägg du hjulet på vagnen, vi åker ändå." De gjorde drängen, å sen körde di för brinnande sju, te di va framme, å när di hade stannat, så sa prästen: "Will du si, vem som har burit magnen åt oss?" De ville drängen, för han va ju nyfiken te å få veta hur de hade gått te. Å då va där en liten röhuvader (med röd luva) here som höllt ajselen på axlen (Obs!) Sen sa prästen te hin heren: "Tack ska du ha å ajö me di." Å då ga se heren iväg, å me desamma så lutade vagnen.

Herr

1914

Ödeked sny
1914. Birger Andersson

Folkminallesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr. 71

Birger Andersson, Bl Listers hd

Torunberg-ark.
pesten.

23

23

Dr n 23

Han Essenberg han va trolsker att si. Han levde pau digerdödens dagar, dau när som pesten givk. Om han va präst i Jämse eller Körkhult de vajt ja inte. Men han skulle te oina sjuker en gång, au dau när han kom te stuerna ve Holje slätt, sau va de oina here au oina gräbbe, som trilla-de brökaka pau vajen. Han försto att di va skickanes sau han sa te poj-ken som körte: "Haull mens ja taler ett or te barnen," sa han. "Va men-nen I med de haringa," fraugade han dom. "Här ska ble bätter om brö än om bräder te likkister," svarte di. "Ska de ske i min ti," undrade han. "Ja, de staur ve var mans dörr," sa hin heren. "Skona mitt hus dau i Guss namn," sa Essenberg au sau körde di igen. Men di va ve stuerna bröt pes-tan ut, au den gick fraun gaur te gaur änna te Hässkobäck. Men präs-tens ble skonter. Au di flyttade te Lönsboa en del, för te ble räddade å de ble somma, Mååm-mest hade i sjukan me si, dit di kom, sau de va

-1914-

24
24

inte lönt au flytta ungan. Au pau hejle hösten va de inte en solstråule, sau länge pesten gick, men pau sälaste juldasmaren sken solen au dau va sjukan ställder ve Asahaulet, di kallar-et där ve bäcken. Men dau va lannet härm som utdött, hela släkter va döa, au de kom främmat folk au to joren au di behövde inte betala for-an. De gaur manga berättelser om hin tien.

1914

Folkmänsarkivet, Lund

25
Den vanta hun 25
den.

Acc.nr. Uppt.nr. 72.
Birger Andersson, Bl Listers hd

De va i Vislanda. Di satt å spelte kort, di ble väl lite heta på-at
di svor å slo näven i boret, å om spelet va så ärligt, de vet ingen.
Men te sist kom de en svarter hunn å la si unger boret å när di hållt
på, så börjte han å växa. Han ble så stor så han välte boret för dom,
å te slut va han illrö. Di tordes inte va inge utan fick ge si ut.

1914

2673a

Folkminnesarkivet, Lund

Ljungby barn 26
och grya.

Acc.nr.

Uppt.nr. 73

Birger Andersson, Bl Listers hd

brettur
Ola Persson f. 1843
i Hönsboda

De va ve Ljungby. Där va troll i en backe å di to maten i gården. Di la fram massor me mat te folket, men de försvant från boret. Då va där en dräng som satte se för, att ta reda på vart maten to vägen. Han gick te Trolleberg, där trollen bodde, å ställde se på lur. Då hörde han vällingklockan på harregårn å sen ble de ettskrikande: "Var e min mössa, var e min mössa?" Drängen han skrek me, å då va de nån som sa; "Ta farfars!" å då så han en mössa å den to han på huvudet, då fick han se alla trollen, di va som små barn å di hade toppluve r på si allihopa. Så sprang di te gården å han sprang me. Han hade mössa på si å va osynlig, som di annre å då så han att trollen to maten. Di sto ve dom som åt å to maten från skecken, så den kom allri i munnen på folket som skulle ha den. Sen to han te trollen en kväll, för han hade också fått veta att di hade en pipa å ett horn å de va dom sakerna som gjorde dom så mäktiga. När han kom dit hade

di folk där som va tagna, å de va en kvinna som va där, å hon sa: "Di ger dig att dricka ur hornet, men de ska du inte ta, för då blir du här för alla tider. Du kan hälla ut det. Ånär du rider härifrån, så ska du rida tvärs över färenna. Å du ska inte sätta in hästen, när du kommer hem, utan spring in i stugan mesamma!" Så kom trollen å di ga han hornet å dricka ur, men han bara läddes dricka å hällde ut det bakom sig. Sen trodde ~~krossax~~ trollen att di hade hanum i sitt våld, så han fick komma in, å då to han både hornet å pippan, å rusade ut te sin häst å hoppade opp på den å satte iväg. Trollen di va etterå när han va kommen ett stycke tevägs, så va di precis etter honom. Då hörde han kvinnan ro pa efter honom:

"Ri nu augen den farda
au int vajen den harda"

Då red han tvärs över jordvallarna å trollen måtte springa jäms etter varje fåra så han kom före dom te gården. Han sprang in me hornet å pippan men sem tyckte han de va synn om hästen för trollen va över-~~am~~, så

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- 1914 -

28/11.
28.

han va ute igen å skulle ha in hästen, men då va trollen över honom å
dödade han. Men hornet å pipan de finns i Ljungby än i dag.

1914

29.29

Folkminnesarkivet, Lund

Vångatjyven.

Acc.nr.

Uppt.nr. 74

Birger Andersson, Bl Listers hd

Han Vångatjyven, han lau au stål i Böggemaula. Sau va där en som skulle te Amerka au Vångatjyven au hans bann di skulle ta pengarna fraun han som skull rejsa. Men hunt de va, sau va de folk oppe när di kom, sau di fick ge si dän. Di hade öxer som di hade tatt fraun far min, di to tvea öxer i hances bod. De va sau, att di to öxerna först au sen skulle di ta se in i lillstuan för di trodde inte att de lau nauen där. Di högg dän lokkorna me öxerna som di hade tatt, men dau vaknade mor, för hon lau i lillstuan dau, för vi hade drängar i gauren, som va i hamen(kammaren) au hon opp au skrek: "Kara, De e tjyva i gaureh." De va far au fira drängar au di ut au dau sau di tjyvarna lägga iväg nerför backen, men di hant dom inte sau di kunne kännas ve dom. Sen la tjyvana blint förslag hos en torpare som va känder för au va oärliger, di la den oina öxen ve hances vång. Di

- 1914 -

30

30

fannt-an där, au i skaftet va de inbränt J,G. far hetade Jön Gabrielsson
sau de va inte svaurt au si, hums öx de va. Au di trodde torparen om-at
en ti, men sau va tjyvabannet au stal hos en änka i Traneboa, au där fick
di löpa iväj å, au där slängde di fraun se den annna öxen, sau di sau-at
au de va farses öx den me, sau seh ble de klart attde inte va torparen som
hade tajet dom. Sen va di i en gaur te au där tappade Vångatjyven sin mös-
sa, au den va kände r au sen sau ~~hem~~ ble han fast au kom i fängelse.

1914

3/31

Folkminnesarkivet, Lund

Frökna-Jössén

Acc.nr.

Uppt.nr, 25

Birger Andersson, Bl Listers hd

De va oin opp i Viresta, de va en mästertjyv. Han stal i prästgauren där
au i gaurana me. Börnerna där, di ville bli au me-an, sau di ställde te skall-
gaung etter-an. Di visste han bodde i oina jorkula i skauven, å prästen
han ga dom tillåtelse au skjuta hanum, om di kunne. Di ringade ing skau-
ven å sköt å skrek å skrämdé ut-an ur kulan å jag-an fram i en glänta
au där sköt di-an. Au söndan sau sa prästen när han sto i predikstolen:
"De va ett välsignat skott," han va gla han, får tjyven hade vatt i präs-
tagauren å. Frökna-Jössén kallte di tjyven, de kommer ja ihu. De va därh
himma, ja va bara svajer dau. Au liket fick ligga i skauven te hösten, de
va pau sommaren di sköt-en. Au dau va de fröknarna pau herregaurn som
gick au spasserade där i gläntan au di tyckte de luktade sau otäckt au
sen fannt di liket de va akldeles föruttnat.

1914

3232

Folkminnesarkivet, Lund

Ola Glader.

Acc.nr.

Uppt.nr. 76.

Birger Andersson, Bl Listers hä

De va Ola Glader, mästertjyven. Han hade vatt inne i en körka å stålet.
De va inte svårt för han å ta se in i körkan, men när han skulle ut me
allt tjyvgodset, så va de varre. Han fick tag i en likkista som sto där
å den reste han mot väggen å klev opp te fönstret me. Men då va de nån
som slo te kistan unner han, så han stöp ner på golvet igen, å liket for
ut. De va kyrkogrimmen som skulle vakta å sen skrattade i körkan, så O-
la Glader, han ga si å utan å ta nåt me si.

1914

333⁴

Folkminnesarkivet, Lund

Långe finnen

Acc.nr.

Uppt.nr. 77

Birger Sanderson, Bl. Listv. h.

Den långe finnen va så trolsker så. Ja hade kala(kalva) som va etter
kör(kor) som ja vässlade(bytte)me hanum,finnen. Vi ble inte riktit
sams om priset. Men de ä säkert att kalvana di kunne inte stå på föt-
terna så länge ja hade dom. Di va som vissna i bena, di bare vek sej
unner dom. Så kom han Bökehauken, han handla lite me kött, så ja fråg-
te om han ville köva(köpa) kallana."Du får dom för 7 kronor", saja.Han
to en å dom å så fick ja pengana, å bjude på en sup å så sa ja:"Nu sät-
ter ja hästen för körtynge, å kör hem dom åt dej,för di kan ju inte
gå." Han komm gåanes,Hauken. De behövs inte mente han.Han gick te kal-
lakatten å to dom om ryggen å vräkte ut dom på backen, å di hade knappt
smällt dit förrän di for opp å skuttade kröng.Sen sprang Hauken före
å de va etter han. Å han sprang genom Farabols by hem.Å där hade di

trott att de va ena hunn som va etter han, för sen sa di te mi,
att han Hauken, hade rastat sin skytbehunn den dan. Han va för-
stas lärder å finnen hunt han skulle göra å skickader å hanum.
Men ja va gla att ja fick nåt för ~~xaklenxxk~~ kalven.

1914

35
35

Folkminnesarkivet, Lund

Gästkrantad.

Acc.nr. Uppt.nr. 78

Birger Andersson, Bl Listerup hä

Där hemma på gården skulle ju drängarna och pigorna ut å roa se i blann om somrana. Di kom sent hem å en natt vakna ja, när di kom. Di gick å la-se, å stängde dörren, de hörde ja, men så gick-an opp å sto å smällde. Ja stängde den, men sen gick den opp igen. Då gick ja opp å slängde igen den så ilske va ja, så ja svor te på samme gång. Men då va de nån som slow te mi på högre skullerblaet, tvärs över härana, å de värkte te. Sen lite efter så gick skinnet å där å där ble ett märke, som en stor rö hann, å den har allri blitt riktigt läkt, ja har-et än i da, så gammel ja ä.

1914

36.36

Folkminnesarkivet, Lund

Skogsman.

Acc.nr.

Uppt.nr. 79.

Birger Andersson, Bl Listers hä

Ja skulle gau gönem skaun dar himma au dau köm dar oina fruntimmer,
väl fire alna lajnt. I hånnen hade hon oina stav. Ja gick te sies när
hon köm, för ja ville inte störa hinga, men hälsa de gjore ja. Au dau
stötte hon te mi, sau ja ramla ikull. Men ja tydd inte sä nåt au ja
taj nar ja va kommen him me, sau ja slapp fraun au ble sjuker.

1914

37

37

Folkminnesarkivet, Lund

djurs i skogen

Acc.nr.

Uppt.nr. 80

Birger Andersson, Bl Listerö h d

En annan gång skulle ja gå från Osby. Ja skulle te min bror, ja va allt lite drucken, men de va inte värre än att ja visste te mi. Å då ble de alldeles ljust kring skonkarna på mi. Å inte fick ja nân fre den natten. Men ja teg så ja ble inte sjuker.

1914

38 38

Folkmännesarkivet, Lund

Liktat.

Acc.nr.

Uppt.nr. 81

Birger Andersson, Bl Listerd hd

Ja skulle te Osby me spänkorgar. Ja va tvungen te köra på natten å ja hade en dräng me mi. Vi hade väl kommet nästan halvägs, så börjte där å komma skjutsar emot oss. Di körde på sin sia å vi på vår. Ja hälsade på dom när di kom, men di svarte inte i en enda skjuts. Di va svartklädda å så så allvarliga ut. Å när vi kom lite längre, så va de ljust som på dagen å de sto pelare på båda sidor om vägen å de kom skjutsar hela tiden. Vi sa ingenting vasken dränga eller ja, vi la oss när vi kom fram å näste da så sa han drängen: "Så du nät i går kväll?" "Jam ja gjorde fäll dä," svarte ja. Å då talte ja om va ja hade sett å då hade han sett precis de samma.

1914

39⁸²
39

Folkminallesarkivet, Lund

Skogsnuvarna

Acc.nr.

Uppt.nr, 82

Birger Andersson, Bl Listens h

Vi va ute å åkte en natt, å när vi kom te skogen va de ljust som i julottan, fast de va mitt pau mörke natten. Ja hade en kamrat me mi å han sa att vi kunne gott ta oss fram te store vägen, så fort vi kunne. De skrek å pep runtom oss, de va skosnuerna som va ute. Årätt som de va börjte de knaka i träna, å grenarna di böjde se över väjen, där vi gick topparna lå mot marken, så vi fick kliva över dom. Å vi hade en jakthunn me å den va så rädd så han kröp mellan benen på oss. Men Nils han som va me, han skulle morska opp se å sa: "Ja, nu kan du komma så ska ja märka di." Men knappt hade han sagt-et, så fick han se en lunsing ve örat, så han stöp i marken. Vi kom hem te mitt, fast de va etter oss heila vägen, å Nils han fick va hos oss över natten. "Kjälningen" lå när vi kom, hon vaknade förstas, å när hon så att vi to ell me oss in i stuan, så sa hon, "ska ni ta ellen me er in, de vore bätter å släcka" för hon tänk-

te att de kunne ta ell i stuen. Men vi vågte inte ligga i mörke. Å in-
te sa vi något på natten, men på morron talade vi om-at å då fick hon
ju ge me si att de inte va gott utan lyse den natten.

1914

441

Folkmittesarkivet, Lund

Fittträden.

Acc.nr.

Uppt.nr. 23

Birger Andersson, Bl. Listore h 1

På gränsen mellan Slattesmåla å Bjellernäs gårdar ligger en träda, som
di kallar för Fitteträden. De va så att en bonde i Slattesmåla brukade
va tesammans me en bondkvinna från Bjellernäs. Å hennes man fick nys om
de på så vis att hon ble me barn, fast han visste att de inte kunne va
hans. Så fick bonden i Slattesmåla avstå den där tfädan te honom i Bjel-
lernäs, å på de viset har den fått sitt namn.

1914.

Folkminallesarkivet, Lund

42. 84^a
42

Tinnarna och
Västergårds-Pellen.

Acc.nr.: Uppt.nr., 84
Birger Andersson, Bl. Listens hä

De va i Flyeboda, de ligger i Örkene socken, intill Lönsboda. Far han bodde i Lönsboda. En da så kom där en vagn me finnar körandes in på gården. Di undrade om di fick va där över natten å då sa far: "Är ni ärliga mänskor å lovar att inte göra nån skada varken hos mig eller hos mina nabor, så får ni bo i lagårn". De lovte di naturligtvis, å så körde di igen. Men etter en stunn, kom di igen å då va di nie lass. Då sa far te dom, att så många hade han inte lovat hus te, men de fick väl gå, bara di va hygglia å inte störde nån. Di var där ett par dar å sen ga di se te Flyeboda. Å där hade di faret fram som odjur. Bönderna va på ett möte, när finnatna kom, så kvinnfolken va ensamma hemma. Å di gick in i stugerna å befallte fram mat å brännvin, å di levde rövare, å slo sönner, sen så to di in i en liten backstua i utmarken. Där var di i förvar när bönderna kom te byn. De va en bonde, di kallten Västergårds-Pellen å han va som en jätte, stor å starker å så va de prästen han he-

tade Karl Sunesson. Å Pellen sa te prästen, att de va då rakt ingen synn å slå ihjäl di där finnarna som di hade farit fram."Slå ihjäl dom, skan I inte, men ge dom lika igen det kunnen I", sa han prästen. Då samlade sig bönderna å prästen va me å i spetsen gick Västergårds-pellen. Di gick opp te finnarnas. Å när di kom dit, sto vagnarna på gården, å di hade stora svarta hundar finnarna, di slo bönderna ihjäl å allt som fanns på vagnarna slängde di kring, så långt di kunne, å vagnarna to di sönner, hjulen rullade di ytåt vägen. Men i stuan satt finnarna å så på å vågade se inte ut. Å sen bröt bönderna opp dörren å skulle in. Den som gick främst de va han Västergårdspellen, å när han kom in om dörren va där en käring som sto färdi me en kniv å skulle huggan. Men han slo te armen så kniven for utåt golvet, å sen slo di finnarna så bloen flöt. Å sen sa di te dom att di skulle packa se bort för nästa gång di kom skulle di inte slippa från me livet. De kom

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

- 1914 -

84c
114
44

inga finnar dit på många år sen.

1914

-45 85a
45

Folkminnesarkivet, Lund

Den elaka
barnmorskan.

Acc.nr.

Uppt.nr. 85

Birger Andersson, Bl. Listers hd

De va en piga di kallte henne för Kludda, hon skulle ha barn, hon
va inte gift, så de va en horunge. Di hämtade Elna, barnmorskan te-
na. När di kom te Elna, så hadde hon kalaş, eller om hon va på ka-
las, men i alla fall, så va hon inte gla åt att behöva ge sig iväg
å när hon kommer te Kludda så skriker hon: "De här får du skilla de
från fort å de i rappet." Så va hon hårdhänter så Kludda hon höll
på å stryka me mesamma, men di hant å få henne in på lasarettet in-
nan hon do. Sen fick Elna allri nån ro. De gick henne mot me allting.
Hon kunne inte sköta en enda förlossning ordentligt. När hon kom te
en som skulle barna, så så hon Kluddan för sej å då föllt hon te gol-
vet å va som en besatter. Hon skulle gifta sej me Johansson i Körk-

hult, men han dro sej unnan å de ble inte bätter å. Körkvärden i Körkhult, han sa te mej, att hon hade talt om alltsammans för honom han va hennes förtrogne. Han va me på körgårn sen, när hon skulle bes for. De va han Härall i Falshult, som hon ba skulle hjälpa henne te tals me Kludda. Å Härall han manade fram henne, men när barnmorskan fick se henne, så ble hon arger å spottade henne i ansiktet. De hållt på å ble hennes dö, för Kludda ville på henne å Härall mäktade inte driva unnan Kludda, utan debgick rop etter Rönnbäck prästen, å han kom me Biblen å manade ner henne igen. Sen ble hon Elna varr å varr. Hon kom te prosten Ponten i Östra Korsberga, å där ville hon ta livet å sej, hon skar sej i halsen me en kniv. De ble läkt igen men Ponten ville inte behålla henne längre, å så kom hon hem igen. Sen te slut så drack hon lut, di förde-na te Karlshamn å där do hon. Men han Härall han ble skickad te Falshult, han hade vatt i Körkhult förut, men Rönnbäck ville inte ha honom kvar där längre.

1914

42

47

Brahet i Jems-
mäga kyrka.

Folkminallesarkivet, Lund

Acc.nr.

Uppt.nr. 86

Birger Andersson, Bl Listers hd

De va prosten Olof Hammar i Jämshög, han sa till pastor Holst, att han skulle allri bli vigder i en körka, å skulde hända någet. De ble inte ve vigslen, men de ble när di lyste tredje för dom. Di talar om de än i da. De va en di kallte för Sko-Ola han ble så rädder i körkan så han klättrade opp på barriären ve orglen, men han torde inte komma ner igen utan di fick hjälpa ner-an.-----Så va de en målare, di kallade Måsa-MatsOla. Han skrev en visa om de. Han kallade den för Villervallan i Jämshögs kyrka. Å den sjungde di mycke förr. De va en bänk som gick sänner i kyrkan å då ble di så oppskrämda, så di for ikring å hittade inte ut. Orden i visan kommer ja mycke väl ihåg.

1914

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

866.

48

En sång vi sjunga om villervalla
en sådan som när tämplen falla,
ja, om en gruvelig ångst och nöd,
fast så många ej blevo dräpna,
väl så många ej blevo häpna,
som en gång ve Simsons död.

Prästen sig åt koret tråder,
festligt klädd i högtidskläder,
folket med sin bästa tro,
sitter där att ordet höra,
vilket dem kan saliggöra
och förläna själen ro.

1914

49

86
49

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ljuvt för mången ordet smakar,
men i hast i kyrkan brakar,
och där hörs ett dunderslag.
Rop och gny kring valvet skallar,
"Kyrkan ramlar, tornet faller!
Kommer nu Guds vredes dag?"

Djup är ångest och förvåning,
säker död och ej förskoning.
Överallt i kyrkan hörs:
"Mänskor, mänskor rädda eder,
rätt nu rasar tornet neder,
muren darrar, golvet rörs."

Folket sig i koret tränger,
sig tillbaks på läktarn hänger
en beskedlig stackars man,
hänger där och prövar styrkan,
men sen hoppar ner i kyrkan

De upp på dörrar och fönster springer,
ock rutorna ner på gården klingar,
när hoptals mänskor störta ner,
Se, aj,aj,aj,vad de trampas neder,
till Gud och människor jag beder:
"Aj,aj jag dör, o, förbarma er!"

O, vad den damen hon va förlägen,
hon gav sig ut på fönstervägen,
de var väl trångt för en krinolin.

Ja, där i sprången hon lät den bräckas,
kläddningen den fina stäckas,
Sörjer här var och en för sin.

Men vad var nu väl orsaken,
till detta faseliga braket.
Å, det var ju ingenting,
fast man trodde att Ondens styrka
tagit makten i Jämshögs kyrka.
att förskräcka allt omkring.

1914

52

86f.
52

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När så äntligen stormen tystnat,
och en stund man stått och lyssnat,
då skämdes nästan en och var.

Men en piga ropade "Inga
det är gott och bra, och varför springa,
när ingen faze var.

1914

Ljuset i skogen	37
Liktåget	38
Skogsnuvorna	39
Fitteträdan	41
Finnarna och Västergårds-Pellen	42
Den elaka barnmorskan	45
Bräket i Jämshögs kyrka	47

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!